

Академик МИЈАТ ШУКОВИЋ

РИЈЕЧ НА ПОЧЕТКУ НАУЧНОГ СКУПА

Високо цијењени и поштовани учесници научног скупа и гости,

По дужности предсједника Одбора за припрему овог научног скупа, отварам научни скуп о теми *Југославија на размеђу епоха*, који су организовали Црногорска академија наука и умјетности и Универзитет Црне Горе.

Отварам га са осјећањем задовољства и поноса што је овај научни скуп организован о овој веома значајној теми, чије је разматрање предмет интересовања свих научних, културних, државних, и других институција и свих мислећих људи у нашој земљи; многих и изван ње. Што је на овом научном скупу окупљена научно врло компетентна заједница научних мислилаца, састављена искључиво по критеријуму научних способности, стваралачки усмјерена да са научним приступом и нивоом расправља о проблематици коју обухвата и подразумева тема скупа. Заједница научних мислилаца састављена од академика, универзитетских професора и других истакнутих научника, по резултатима познатих и признатих стваралаца у области историјских, социолошких, правних, политиколошких и економских наука и у филозофској области.

Заједница мислилаца и бројно примјерена за стваралачки дијалог.

Са задовољством и поносом констатујем да је ово *трећи* научни скуп у организацији Црногорске академије наука и умјетности посвећен Савезној Републици Југославији. Први о њеном карактеру, 1994, други о демократичности односа у њој, 1995, и овај трећи о њеном битисању у садашњости и о њеној перспективи, са одређењем да се сагледава и у контексту историјске вертикале југословенске идеје и државе. Тиме је исказан научно одговоран однос према овој темати-

ци, животно значајној за сваког грађанина и за свеукупни народ на територији наше државе.

Са задовољством констатујем да су Црногорска академија наука и умјетности и Универзитет Црне Горе удружили своје стваралачке потенцијале за реализацију пројекта овог скупа. То даје реалну наду за даље настављање удружености двије научно најзначајније црногорске институције у реализацији научних подухвата.

У име Одбора за припрему научног скупа, формираног од организатора, поздрављам учеснике научног скупа и госте. Скупно, као духовну заједницу стваралаца, и сваког учесника и госта појединачно.

Поздрављам новинаре који прате рад научног скупа и који ће обавјештавати јавност о његовом току и садржини.

Свима и сваком појединачно кажем: добро дошли на скуп и под кров високе научне установе у којој се он одржава. Изражавам жељу да једни другима, узајамно уважавајућим сусретима и сарадњом у стваралачким промишљањима, учинимо живот садржајно богатијим и љепшим.

Захваљујем у име Одбора учесницима скупа што су се одазвали на позив да о теми скупа напишу реферате и судјелују у предстојећој дводневној расправи на скупу.

Захваљујем новинарима на труду да прате овај скуп и на њиховом исказаном усмјерењу да објективно и стваралачки приказују ток и садржину скупа.

Подсјећам да је циљ научног скупа формулисан у позивном писму за скуп, упућеном учесницима скупа 10. априла ове године, реченицом која гласи: "Циљ научног скупа је да се на њему искажу резултати научних проучавања о Југославији – о битном што је било, о оном што Југославија јесте у садашњости и о оном што су могући исходи досадашњих и садашњих токова у њој". Прецизирано је да се тај циљ тежи остварити разматрањем тематике са глобално свјетско–историјског, теоријског, филозофско–теоријског и садашњег стварносног аспекта.

Сагласно томе, тематика научног скупа рашчлањена је на три тематске области. Прва, *Југославија у времену*; друга, *Глобализација и Југославија*, и трећа, *Југославија данас*.

Обавјештавам да је само 5 учесника научног скупа, до рока који је омогућавао да се учесницима унапријед доставе реферати, Одбору доставило своје реферате или сажете прегледе садржине својих реферата. Одбор је, због тога и са жаљењем, али и оправдано, морао измијенити првобитно најављену концепцију тока овога скупа. Намјера да овај скуп отпочне расправом, на основу садржине унапријед достављених реферата, морала је бити измијењена одређењем да учесници скупа садржину реферата сазнају путем усмених излагања аутора на

почетку сваке сесије скупа, а жељени дијалог да услиједи тек након тога. Дијалог који је услов да резултат овог научног скупа надрасте, сазнајно и методски, већ исказано у писаним рефератима.

Очекује се да ће сваки аутор реферата поштовати пословничко одређење да основну садржину свог реферата исказе у времену од најдуже 15 минута и да ће тиме допринијети стварању временских услова за дијалог. Одбор је обавезао председавајуће скупа да обезбјеђују да се у том дијелу стриктно поштује одређење у Пословнику научног скупа.

У току протекле недјеље још 14 учесника научног скупа доставило је своје реферате или сажете прегледе садржине својих реферата. Одбор је имао могућности само да их умножи и да их на почетку скупа стави на располагање учесницима скупа. Иако су учесници скупа добили те текстове непосредно пред његов почетак, то ипак побољшава услове за дијалог.

Садржина примљених текстова усмјерава ме да на отварању научног скупа исказем и три констатације које произлазе из те садржине.

Прво. У писаним текстовима постављена су бројна питања. Одговори на значајан дио њихов нијесу дати у рефератима у којима се питања налазе.

Питања су дјелотворна. Не само зато што њихова садржина не ријетко исијава и одговоре и што подстиче на размишљања која теже сазнању одговора, него прије свега и зато што она мисаоно повезују све оне који их прочитају и што код њих формирају тежњу да се путем дијалога трага за одговорима.

Научна квалификованост састава учесника овог научног скупа, улива наду да ће његови резултати донијети научно вриједан помак у давању одговора на постављена и са њима комплементарна питања.

Друго. Садржина писаних текстова за овај научни скуп потврђује да актуелне друштвене проблеме научници могу разматрати и оцјењивати на научној равни, са научним приступом и научно одговорним, односно према чињеницама, појавама и категоријама. Укључујући и политичке чињенице, појаве и категорије неиздвојиве из научног разматрања, будући је и од њих саздана стварност.

Треће. У примљеним текстовима исказана су различита, у појединим компонентама и супротстављена становишта о појединим питањима.

Није смисао ниједног научног скупа, па ни овог, да се на њему условно усаглашавају становишта учесника расправе о разматраној проблематици, значењу и вриједности појединих догађаја, стања, оцјена.

Смисао сваког научног скупа, па и овог, јесте да се разматрана

тематика *цјеловитијије* чињенично и теоријски освијетли, да се оцијени са свих аспеката, а учесници се међусобно не морају слагати у становиштима.

Научничка нам је дужност, међутим, да неслагања исказујемо на начин својствен научној расправи. Својствен и по методу, и по садржини и по циљевима. Да уважавамо чињеницу да супротно мишљење, само по себи, не ограничва, па ни онда када оспорава и негира. Оно сазнајно богати онолико колико у њему има истинитих чињеница, научне анализе и научног закључивања. Да уважавамо и чињеницу да се ауторитарност у науци испољава и препознаје по одбијању разговора о чињеницама. Посебно о оним које оспоравају његово мишљење. Да поштујемо чињеницу да, као што сваки од нас вјерује да је у праву, тако и они који оспоравају мишљења других такође вјерују у исправност својих становишта. Не заборавимо, такође, да нашим иступима на скупу, као и на другим мјестима, осим чисто научних размишљања и знања, исијавамо и културне и морално–друштвене поруке и поуке.

Смисао исказивања на почетку научног скупа ове три констатације налази се у њиховој садржини. У указивању да успјешност напора за спознају цјеловите истине гарантују: више разложности а мање осјетљивости, више стрпљивости него исхитрености, мање претенциозности а више разборитости. Стварно велики, трпељиво и умно се односе према њиховој критици и оспоравању. Трпељивост и умност њихова афирмише њихову величину и увећава разлоге за њихов понос. Умишљени да су велики, нетолерантни су.

Налази се и у указивању да је окренутост чињеницама, ојачање везаности за чињенице, за њихову укупност, умјесто селективности и парцијалности, толерантна отвореност за другачија виђења чињеница и мишљења о значењу и значају појединих од њих, прави је и једино сигуран пут за очување научности овог скупа. Услов да се научни спор, усмјерен на сазнање истине, не подреди утилитаризму.

Завршавајући ову ријеч на почетку научног скупа, још једном свима исказујем добродошлицу, поздраве, захвалност и најбоље жеље.

Дајем ријеч академику Драгутину Вукотићу, предсједнику Црногорске академије наука и умјетности, који ће поздравити овај научни скуп.